

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ความเป็นโลกาภิวัตน์และความเป็นยุคทองของเทคโนโลยี นานาอารยะประเทศล้วนอยู่บนวิถีการแข่งขัน ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายต่อวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของคนในประเทศ คุณภาพของประชากรจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการบ่งบอกถึงความเจริญของการแข่งขัน โดยทั่วโลกต่างก็หันมาพัฒนาการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาประเทศ (เกศินี ชิวปริษา. 2544 : 32) อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา นักวิชาการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องว่า คุณภาพของนักเรียนที่เน้นผลผลิตของการศึกษา มีสภาพที่ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศแนวทางปฏิรูปการศึกษา เริ่มปี 2539 – 2550 อันประกอบด้วย การปฏิรูป 4 ด้าน ดังนี้

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

ผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามมา เพื่อแสดงการสอดคล้องนโยบายดังกล่าวคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดเจตนารมณ์ด้านการศึกษาไว้อย่างชัดเจนคือ เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ ภายใต้ความมุ่งหมายหลักการและเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ พัฒนาค้นไทยให้เป็นมนุษยชาติ สมบูรณ์ที่สุด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. 2543 : 3) และมาตรา 81 นี้เป็นจุดเริ่มต้นของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 ได้กล่าวไว้ว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริม

สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระบบการศึกษา (อุดม เขยกิจวงศ์. 2543 : 58)

ในการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้านนั้น นายแพทย์ประเวศ วะสี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 7) กล่าวว่าหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งแสดงทัศนะอย่างชัดเจนว่า การปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต้องทำก่อนด้านอื่น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนโดย

1. จัดการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้เยาวชน มีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2. จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท ภายใต้หลักการสำคัญดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 จัดกระบวนการเรียนให้ผู้เรียน ได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ เน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้โลกแห่งอนาคต

2.3 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2.4 ให้ผู้เรียนนำความรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัวชุมชนมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร

2.5 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนให้โรงเรียนและสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถเพิ่มเติมมาตรฐานดังกล่าว ตามความต้องการและความเหมาะสมและให้องค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของการจัดการพื้นฐานวิชาชีพ

2.6 ให้ประชาชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และการกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

3. เร่งปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู ให้มีเนื้อหาวิชาชีพครูมากขึ้น เพื่อมุ่งเน้นคุณภาพผู้ที่จะไปประกอบอาชีพครู

4. จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยเน้นพิเศษในด้านพื้นฐาน คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น

5. ปฏิรูปการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาทางภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

6. เร่งปรับปรุงการเรียนการสอนทุกระดับให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

7. ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย ทั้งรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนให้มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาเรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน

8. เร่งรัดการจัดการเรียนการสอนประชาธิปไตยให้บังเกิดผล โดยพัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตยแบบยั่งยืน

9. ปฏิรูปการวัดผลให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเน้นพฤติกรรม การแสดงออกจริงของผู้เรียน และใช้ผลในการประเมินพัฒนาการเรียนรู้อะบบการเรียน การสอน สำหรับการคัดเลือกผู้เรียนในแต่ละระดับ แต่ละประเภท ให้ใช้ผลการเรียนสะสม ลด ความสำคัญของการสอบและเพิ่มโควตาในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ

10. พัฒนาและสนับสนุนการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้เป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 9 - 12)

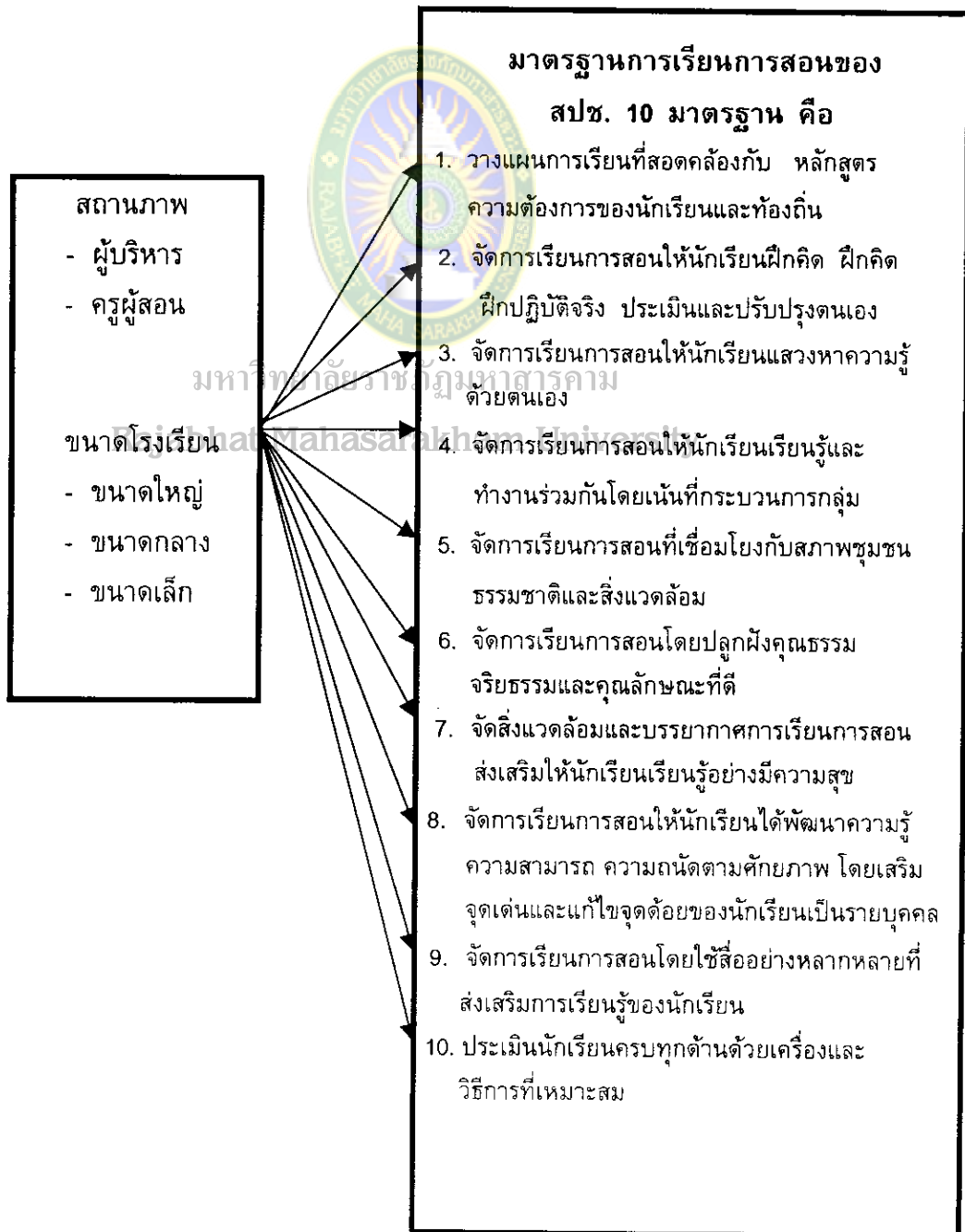
ในการพัฒนาคนก็ต้องเริ่มในระดับพื้นฐาน ซึ่งการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กก่อนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 3 - 6 ขวบเป็นช่วงที่สามารถพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาได้เต็มที่หากไม่ได้รับการพัฒนาในช่วงนี้จะมีผลในการพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ในอนาคต ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ 2525 ในรูปแบบส่งเสริมการศึกษาในห้องถิ่น เช่น โครงการเปิดขยายโอกาสชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่ชนบทยากจนตามนโยบายของรัฐบาลสมัยนั้น และเปิดขยายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาครอบคลุมพื้นที่การบริการในทุกพื้นที่ในประเทศไทยในเวลาต่อมา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสนองตอบความต้องการของชุมชนในด้านความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 576 โรงเรียน มีนักเรียนระดับนี้จำนวน 25,962 คน โดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะในด้านหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน มีการกำหนดให้สถานศึกษาเป็นฐานการปฏิรูปการเรียนรู้

การจัดอบรมผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในสังกัดให้มีความสามารถตามแนวทางการปฏิรูปอย่างต่อเนืองตลอดมา (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. 2544 : 3) ในปี พ.ศ. 2543 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามให้มีการประเมินมาตรฐานโรงเรียน พบว่าด้านมาตรฐานการเรียนการสอนผ่านเกณฑ์มาตรฐานโดยภาพรวมน้อย และมาตรฐานด้านผลผลิต ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน ซึ่งแยกเป็น 3 ระดับคือมาตรฐานคุณภาพระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผลการประเมินส่วนมากมีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา อยู่ในระดับ 3 มากที่สุด ส่วนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นไม่ผ่านเกณฑ์ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. 2544 : 62- 63) ซึ่งทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา จึงได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงส่วนที่ดีก็ได้ส่งเสริม และสนับสนุนโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อที่จะพัฒนาบุคลากร โดยเน้นที่ผู้บริหารและครูวิชาการเพื่อขยายผล นิเทศติดตาม การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรได้ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ที่สำคัญคือให้โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพื่อให้เกิดผลผลิตในสถานศึกษามีคุณภาพต่อไป (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด. 2545 : 8)

จากคำกล่าวข้างต้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานและผู้สำเร็จการศึกษาสายก่อนประถมศึกษาโดยตรง จึงสนใจใคร่ศึกษาว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะมีการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนในระดับใด เพื่อนำข้อมูลมาบอกผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนางานต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดมาตรฐานการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 42-53) มี 10 มาตรฐานดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคามเป็น รายชื่อ รายด้านและรายรวม

2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียน ต่อการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะ การดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียนที่มีต่อการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. เป็นข้อเสนอแนะในการวางแผนและพัฒนาการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2544 จำนวนทั้งหมด 1,868 คน แยกเป็นผู้บริหาร 576 คน ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา 1,292 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 576 โรงเรียน (สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. 2544 : 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2544 จำนวน 319 คน แยกเป็นผู้บริหาร 115 คน ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา 204 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 สถานภาพ

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

2.1.2 ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง

ม3) วิโรงเรียนขนาดเล็กมหาสารคาม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการ ดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ใน 10 มาตรฐานการเรียนการสอนของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
3. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของข้าราชการครู ที่ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
4. ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานประจำในโรงเรียนประถมศึกษา
5. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยการใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แบ่งเป็น 3 ขนาด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 24) ดังนี้

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 ขึ้นไป

7. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม

8. มาตรฐานการเรียนการสอน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนในด้านคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีทั้งหมด 10 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 วางแผนการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น หมายถึง การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เกิดจากการวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 2 จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติจริง ประเมินและปรับปรุงตนเอง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดในลักษณะต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รวมทั้งจัดกิจกรรมให้ได้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจริง ประเมินผลการปฏิบัติและแก้ไขปรับปรุงตนเอง

มาตรฐานที่ 3 จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้แหล่งความรู้ วิธีการที่หลากหลายและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 4 จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกันโดยเน้นที่กระบวนการกลุ่ม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิด ฟังพากันและปฏิบัติตามบทบาท เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายร่วมกันโดยทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

มาตรฐานที่ 5 จัดการเรียนรู้การสอนที่เชื่อมโยงกับสภาพชุมชนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการเรียนรู้การสอนที่มีเนื้อหาและจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อนักเรียน สอดคล้องกับสภาพชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

มาตรฐานที่ 6 จัดการเรียนรู้การสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่ดี หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่ดี สอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน

มาตรฐานที่ 7 จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน และส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข หมายถึง การจัดสภาพต่าง ๆ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอก ให้เหมาะกับการเรียนรู้ของนักเรียน

มาตรฐานที่ 8 จัดการเรียนรู้การสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถและความถนัดได้ตามศักยภาพ โดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยของนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาดตนเอง แสดงความสามารถและศักยภาพ สมองความแตกต่างตามระดับพัฒนาการ

มาตรฐานที่ 9 จัดการเรียนรู้การสอนโดยใช้สื่ออย่างหลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนใช้สื่ออย่างหลากหลายเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ มีการพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 10 ประเมินนักเรียนครบทุกด้านด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม หมายถึง การประเมินนักเรียนจากการจัดกิจกรรมครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องตามที่หลักสูตรกำหนดโดยใช้เครื่องมือและวิธีที่เหมาะสม ผลการประเมินถูกต้องและสามารถนำผลการประเมินไปพัฒนานักเรียน